

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Використання комп'ютерних програм у процесі навчання іноземних мов

Допущено до захисту «   » _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова
І. К.

Виконала:
студентка групи ПРпн-61
Бирченко Альона Володимирівна

Науковий керівник:
Чепелюк Антоніна Дмитрівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	5
1.1 Характеристика комп'ютерного навчання іноземних мов	5
1.2 Особливості використання методів CALL	8
1.3 Види комп'ютерних програм для навчання іноземних мов	9
РОЗДІЛ II ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	13
2.1 Особливості формування мовленнєвих умінь та навичок під час навчання іноземної мови за допомогою комп'ютерних програм	13
2.2 Вибір ресурсного забезпечення у процесі навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних програм.....	16
ВИСНОВКИ.....	21
ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА	23
ДОДАТКИ.....	26

ВСТУП

У наш час комп'ютерні технології впроваджуються у всі сфери людського життя і, безсумнівно, допомагають жити у сучасному світі. При цьому важко переоцінити їх значення в процесі інформатизації системи освіти, зокрема, при вивченні іноземних мов.

Мета навчання іноземної мови полягає у практичному володінні мовою, тому завдання вчителя – активізувати діяльність кожного учня в процесі навчання та створити ситуації, що сприяють їх творчій активності. Сьогодні для полегшення процесу навчання іноземних мов, крім різноманітних підручників, граматичних посібників та словників, існує велика кількість комп'ютерних програм.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховному процесі допомагає інтенсифікувати та індивідуалізувати навчання, сприяє підвищенню інтересу до предмета. Крім того, використання комп'ютерних програм у навчанні іноземних мов допомагає учням подолати психологічний бар'єр на шляху використання іноземної мови як засобу спілкування.

Актуальність даної теми полягає, перш за все, в потребах у підвищенні ефективності навчання, зокрема, в потребі формування навичок самостійної навчальної діяльності, дослідницького, креативного підходу в навчанні, формування критичного мислення, нової культури.

Мета дипломної роботи – теоретично обґрунтувати важливість та необхідність використання комп'ютерних програм у процесі навчання іноземних мов на основі висвітлення головних переваг.

Для досягнення мети необхідно виконати такі задачі:

- дати визначення поняття комп'ютерного навчання іноземних мов;
- описати підходи комп'ютерного навчання іноземних мов

- описати особливості використання комп'ютерного навчання іноземних мов;
- визначити та описати види комп'ютерних програм;
- визначити навички учня, що формуються у ході навчання;
- провести вибір ресурсного забезпечення;
- продемонструвати використання комп'ютерних у процесі навчання іноземної мов у вигляді плану-конспекту уроку;

Об'єктом роботи є процес навчання іноземної мови.

Предметом дипломної роботи є комп'ютерні програми як засіб навчання іноземної мови.

Методи проведення дослідження: порівняння, аналіз літератури з теми дослідження.

Практичне значення результатів бакалаврської роботи: результати роботи можуть бути використані в процесі викладання іноземних мов.

Структура та обсяг бакалаврської роботи: Бакалаврська робота складається з вступу, двох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи 29 сторінок, основний текст роботи становить 25 сторінок. Список використаних джерел становить 30 найменування, серед яких 14 – іноземною мовою.

РОЗДІЛ I

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1 Характеристика комп'ютерного навчання іноземних мов

Поява комп'ютерів в якості допомоги у викладанні іноземних мов стала найважливішим орієнтиром в сучасних методиках викладання. За останні кілька років кількість викладачів та учнів, які використовують комп'ютерне навчання мови (CALL), у якості допоміжного інструменту, помітно зросла і зараз існує велика кількість статей про роль технологій в освіті та професійній підготовці в сучасних умовах. [14]

Комп'ютерне навчання мови (CALL) – загальний термін для цілого ряду процесів і заходів, в яких комп'ютерні технології використовуються для викладання та вивчення іноземної мови. [2]

Дана технологія дозволяє об'єднати існуючі методи навчання іноземних мов і вона є досить перспективною, тому що дозволяє використовувати комп'ютерні програми та інші інформаційні технології, які в повній мірі дозволяють змоделювати середовище, що імітує лінгвістичну і комунікативну реальність, а також активізувати основні методичні принципи навчання іноземних мов, тобто придбання навичок аудіювання, говоріння, читання і письма. Важливою умовою успішного застосування комп'ютера при навчанні іноземних мов є створення потужних засобів підтримки, які повинні складатися з комп'ютерних програм, що містять курси, електронні словники, машинні перекладачі, різного роду довідники, орфографічні системи, тощо. [1]

Відомо, що комп'ютери використовуються для навчання іноземних мов з 60-х років двадцятого століття. Згідно з Марком Варшауером розвиток CALL-методів відбувалося у декілька етапів:

1. структурний;
2. комунікативний;
3. інтеграційний. [3]

Кожен з цих етапів відповідає певному педагогічному підходу.

Структурний етап був поширений з 50-х до 70-х років двадцятого століття. Навчальний процес заснований на моделі комп'ютера в якості вчителя. Іншими словами, комп'ютер служить засобом представлення навчальних матеріалів студенту. [6] Даний етап описується такими ідеями:

- повторне виконання одного і того ж матеріалу є корисним або навіть необхідним для навчання;
- комп'ютер ідеально підходить для проведення повторюючих вправ, оскільки машині не набридає представляти один і той же матеріал, і оскільки він може забезпечити негайний зворотний зв'язок;
- комп'ютер може представляти будь-який матеріал на індивідуальній основі, дозволяючи студентам працювати в своєму темпі.

Отже, цьому етапу властивий підхід «стимул-реакція». Комп'ютерна програма задає питання (стимул) студенту, і студент відповідає (реагує) на нього, заповнюючи пропуски або обираючи один вірний варіант із запропонованих. Мова розглядається як складена з дискретних одиниць, і ці одиниці вважаються тісно взаємопов'язаними та взаємодіючими відповідно до передбачуваного та пояснюваного набору правил (граматики). Викладачі навчають студентів за цими правилами і методично відпрацьовують правильне застосування цих правил. Комп'ютери також на той момент використовувалися як пристрої, які могли бути джерелами стимулів для студентів. [4] Класичним прикладом такого підходу є вправи "listen-and-repeat".

Комунікативний підхід до викладання мови був поширений з 80-х до 90-х років та виник як реакція на методи граматичного перекладу та аудіолінгвістики. Даний етап базується на таких ідеях:

- більше уваги приділяється використанню форм, а не самим формам;
- вивчення граматики імпліцитно, а не явно;
- гнучкість до різноманітних видів відповідей.

У даному випадку, замість того, щоб викладати мову – її правила, синтаксис, фонему та морфеми – було знайдено способи, щоб забезпечити можливості студентам фактично використовувати мову. [5] Спілкування та взаємодія є основними у цьому підході, тобто даний підхід використовується для розвитку комунікативних навичок учня.

Інтегративний етап набув поширення у 2000 році і залишається популярним досі. У даному підході об'єднано фундамент першого етапу (загальне знання мови) з плюсами другого етапу (розвиток комунікативних навичок). Інтегративний підхід базується на двох важливих технологічних розробках останнього десятиліття – мультимедійних комп'ютерах та Інтернеті. Даний підхід базується на таких ідеях:

- створення більш автентичного середовища навчання;
- легка інтеграція навичок, оскільки різноманітність програм робить природним поєднання читання, письма, говоріння та слухання в одній діяльності;
- самоконтроль над своїм навчанням;
- принципова орієнтація на зміст. [18]

Отже, можна сказати, що сучасні технології дозволяють учням розвивати навички говоріння, читання, аудіювання та письма одночасно, в зручному темпі для кожної особи і у власному комфортному просторі.

1.2 Особливості використання методів CALL

Використання комп'ютерних програм у процесі навчання іноземних мов підвищує пізнавальну активність учня, мотивацію, а також розширює його кругозір. Різноманітні CALL-програми можуть використовуватись викладачами в процесі навчання від початкового введення мовних понять до надання електронних домашніх завдань. Використання методів CALL допомагає вирішити такі типові проблеми як привертання та утримання уваги студентів, збереження їх інтересу до занять. Застосування комп'ютера, як інструменту для роботи з інформацією, дуже різноманітне. Специфіка предмета іноземної мови обумовлює активне і доречне застосування комп'ютера при її вивченні. Провідним компонентом вивчення іноземної мови є оволодіння різними видами мовної діяльності: аудіюванням, читанням, письмом та говорінням. Комп'ютерне навчання можна використовувати для вирішення основних лінгво-дидактичних завдань навчання аспектів мови, формування навичок і умінь в різних видах мовленнєвої діяльності.

Причинами для використання комп'ютерних програм та технологій у процесі навчання іноземних мов є:

1. Підвищення мотивації учнів. Учні стають більш мотивованими, особливо коли пропонуються різноманітні заходи, які змушують почувати себе більш незалежними.
2. Підвищення досягнень учнів. Навчання на основі мережі може допомогти учням зміцнити свої мовні навички, позитивно впливаючи на їхнє ставлення до навчання та допомагаючи їм будувати стратегії самонавчання та сприяти їх впевненості в собі.
3. Використання автентичних матеріалів для вивчення. Усі студенти можуть використовувати різні автентичні ресурси, до яких можна отримати доступ цілодобово.

4. Індивідуалізація. Учня можна отримати велику користь завдяки індивідуалізованому, орієнтованому на них, навчанню. Це дозволяє реалізувати повний потенціал учня та працювати у власному темпі.

5. Незалежність від єдиного джерела інформації. Хоча учні і можуть користуватися своїми книгами, їм надається можливість вивчати іноземну мову, використовуючи тисячі джерел інформації. Як результат, їх освіта задовольняє потребу в міждисциплінарному навчанні в полікультурному світі. [16, ст 26-27]

Отже, можна сказати, що інформаційні технології у процесі навчання іноземних мов були впроваджені для досягнення наступних цілей:

- забезпечення більшої кількості візуально-стимулюючого матеріалу;
- збільшення різноманіття методів навчання;
- надання більше можливостей учням для досягнення успіху в читанні письмі, аудіюванні та говорінні;

1.3 Види комп'ютерних програм для навчання іноземних мов

На сьогоднішній день існує безліч комп'ютерних програм, що допомагають у процесі навчання іноземних мов. Під поняттям комп'ютерної програми розуміють послідовність інструкцій, що призначені для виконання пристроєм управління обчислювальної машини. [27]

Дослідження вчених свідчать, що функції комп'ютера при вивченні мов стають різноманітнішими. [12] Крім функції трансляції інформації, комп'ютери використовують як засіб створення інтерактивності для надання навчанню природного перебігу, як глобальний засіб зв'язку і необмежене джерело автентичних матеріалів, тощо.

Відомо, що до певної методики навчання існують вимоги, яким вона повинна відповідати, для забезпечення ефективного результату вивчення предмету. Так, до комп'ютерних програм як засобів навчання висуваються наступні вимоги:

1. необхідність відповідати тим же дидактичним вимогам, що і традиційні навчальні посібники (науковість, систематичність, послідовність, тощо);
2. відповідність навчальній програмі;
3. функція різноманітності форм і методів навчання;
4. функція створення умов для підвищення розумової активності;
5. зрозумілість програми. [13]

Практика показує, що комп'ютерні програми мають чимало переваг перед традиційними методами навчання. Це інтенсифікація самостійної діяльності, індивідуалізація навчання, підвищення пізнавальної активності і мотивації навчання, а також прищеплення інтересу до іноземної мови. Комп'ютерна програма для вивчення іноземної мови являє собою навчальну програму, яка полегшує процес навчання для людей в незалежності від віку та рівня володіння іноземною мовою.

За допомогою комп'ютерних програм можна:

- поповнити свій словниковий запас;
- навчитися вести розмови на будь-які побутові теми;
- навчитися писати диктанти;
- навчитися писати есе та твори;
- сприймати вільно і легко усне мовлення, озвучене професійними дикторами або носіями мови.

Сьогодні можна знайти нескінченну кількість комп'ютерних програм для вивчення іноземної мови. Кожен викладач або учень може обрати програму в залежності від віку, рівня знань, цілей навчання, тощо. Все програмне забезпечення, що використовуються для навчання іноземних мов можна розділити на декілька видів:

1. універсальне програмне забезпечення: додатки, призначені для загальних цілей, такі як текстові процесори (Word), програмне забезпечення для презентації (PowerPoint) та електронна таблиця (Excel), які можна використовувати для підтримки навчання мови.

2. веб-програми: онлайн-словники, онлайн-енциклопедії, електронні тексти, веб-квести, веб-публікації, блоги, тощо.

3. комп'ютерно-опосередковані програми зв'язку: синхронні – онлайн-чати; асинхронні – електронна пошта, форуми для обговорень, дошки оголошень;

4. програмне забезпечення, специфічне для CALL: програми, направлені для полегшення процесу навчання мови, наприклад, програми, що містять вправи з вивчення мови, різноманітні програми-вікторини та програми-ігри, а саме [17]:

– діалог у вигляді питання-відповідь. Суть роботи учня полягає в тому, щоб дати прямі відповіді на питання комп'ютера, використовуючи в якості основи мовний матеріал, що міститься в питанні;

– діалог з вибором вірної відповіді. Для відповіді учень вибирає один з ряду представлених варіантів;

– діалог з вільно-конструйованою відповіддю. Такий діалог забезпечений програмами з усіма варіантами відповідей на кожне поставлене комп'ютером питання, для того, щоб учень міг «дізнатися» і оцінити правильність відповіді;

– вправи на заповнення пропусків. Комп'ютер пропонує учневі текст або набір пропозицій з пропусками. Необхідно заповнити пропуски, використовуючи підказку у вигляді слів, які потрібно перевести на іноземну мову і вжити в потрібній формі. Можна також заповнити пропуски словами або словосполученнями, вибираючи їх із запропонованих програмою;

– вправи для самоконтролю у володінні словником. Можливі варіанти таких вправ: програма пропонує список слів для перекладу, програма пропонує співвідносити два списки слів та знайти еквівалентні пари цих слів

у двох мовах, програма пропонує співвідносити два списки іноземних слів і знайти пари синонімів чи антонімів і пропонує список іноземних слів і їх значень. Учні потрібно з'єднати кожне слово з відповідним йому значенням. [19]

Отже, в результаті роботи над даним розділом було досліджено види комп'ютерних програм для вивчення іноземної мови, а також встановлено функціональне призначення кожного виду програм. Комп'ютерні програми, що використовуються для процесу навчання іноземної мови повинні сприяти поглибленню теоретичної бази знань, розкриттю творчого потенціалу студентів та викладачів відповідно до їх можливостей та потреб. Ефективність застосування комп'ютерних програм також залежить від наявності зворотного зв'язку. [9] Не менш важливим для використання цих програмних продуктів є врахування їх психолого-педагогічних і естетичних вимог.

РОЗДІЛ II

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.1 Особливості формування мовленнєвих умінь та навичок під час навчання іноземної мови за допомогою комп'ютерних програм

Процес навчання іноземних мов у першу чергу, відображає історію та процес зміни підходів і пріоритетів до навчання іноземної мови в пошуках найбільш ефективної і прийнятної науково-методичної діяльності. Думка і твердження про те, що володіння іноземною мовою є невід'ємною умовою успішності і конкурентоспроможності сучасного фахівця на ринку праці, вже давно прийнята сучасним суспільством. Використання іноземної мови в професійних цілях стало необхідністю для фахівців спеціальностей, чия діяльність безпосередньо пов'язана зі світовим ринком. [7]

Вважається, що учень володіє лінгвістичною компетенцією, якщо він має уявлення про систему, що вивчається і може користуватися цією системою на практиці, вживаючи всі морфологічні та синтаксичні перетворення в своїй мові. Однак на практиці, багато студентів не володіють базовими знаннями, навичками і вміннями у галузі іноземної мови. Без міцної бази сформованих навичок і умінь, про які сказано вище, неможливо розвивати розмовні навички, термінологічну базу, навички швидкого читання та інші комунікативні, мовні та міжкультурні компетенції. [9, ст. 3] Саме тому необхідним завданням є організація процесу вивчення іноземної мови максимально зручно та ефективно для учня.

У даний час навчання іноземних мов в школах і вузах неможливо уявити без спеціалізованих допоміжних комп'ютерних навчальних засобів. На думку Н. Угриновича, комп'ютерні навчальні засоби – це електронні гіпертекстові підручники з діалоговими функціями і елементами мультимедіа, які

призначені для самостійної роботи з навчальним матеріалом при різних формах [8] .

Дослідження, що були представлені у попередньому розділі показують, що всі типи комп'ютерних навчальних програм використовуються з такими цілями:

- 1) розвиток особистості учня, його підготовка до життя в суспільстві;
- 2) розвиток творчого мислення, розвиток навичок комунікації;
- 3) розвиток навичок самоконтролю;
- 4) розвиток пізнавально-дослідницької діяльності;
- 5) інформаційна акультурація;
- 6) навчання використанню інформаційних технологій в своїх потребах;

Комп'ютерні навчальні програми включають в себе значну кількість різноманітних навчальних програм і служать для навчання будь-якого з аспектів іноземної мови, а саме:

– для навчання граматики, тобто формування рецептивних граматичних навичок аудіювання та читання; формування продуктивних граматичних навичок переважно писемного характеру; контроль рівня сформованих граматичних навичок з використанням різних тестових програм; надання довідково-інформаційної підтримки (системи виявлення граматичних помилок, автоматизовані довідники з граматики);

– для навчання лексики, тобто для формування рецептивних лексичних навичок аудіювання та читання; формування продуктивних лексичних навичок; контроль рівня сформованих навичок володіння лексикою з використанням тестових та ігрових комп'ютерних програм з візуальною наочністю; розширення словникового запасу учня;

– для розвитку навичок читання, тобто для формування навичок встановлення літерних відповідностей; закріплення навичок читання; навчання техніці читання вголос; вдосконалення навичок техніки читання; оволодіння навичками вилучення з тексту смислової інформації різних видів;

навчання різним видам аналізу тексту; формування вміння самостійного подолання мовних труднощів; контроль правильності і глибини розуміння прочитаного тексту;

- для розвитку навичок аудіювання, тобто формування фонетичних навичок аудіювання; контроль правильності розуміння прослуханого тексту;

- для розвитку навичок говоріння, тобто формування фонетичних навичок говоріння; організація спілкування в парах і невеликих групах з використанням рольових ігор;

для розкладу навичок перекладу – формування граматичних і лексичних навичок перекладу; контроль правильності перекладу.

Комп'ютерні навчальні програми зазвичай містять теоретичний матеріал з докладним описом основних моментів теорії навчання іноземної мови, тренувальні засоби, необхідні для самостійної роботи учнів з метою закріплення вивченого теоретичного матеріалу, а також допоміжні засоби навчання, наприклад, підказки, ключі, відповіді, рішення і пояснювальні коментарі.

Для організації процесу навчання іноземної мови за допомогою комп'ютерних програм та здобуття навичок необхідно обрати такі програми, що:

- містять у своїй структурі навчальну функції;
- включають в себе методи навчання, відповідні традиційним методам;
- використовують текстові, ілюстраційні, аудіо- і відеоматеріали;
- можуть містити можливість оцінки результатів діяльності учня;
- припускають можливість індивідуального підлаштування до умінь конкретного учня, що включає вибір швидкості надання завдань, способу їх надання та самого їх змісту. [15, ст. 186]

Процес вивчення іноземних мов може включати комп'ютерну навчальну систему, а також комп'ютерний навчальний курс. Сукупність комп'ютерних

навчальних засобів становить цілісну комп'ютерну навчальну систему, тобто вона володіє широким і гнучким спектром виконуваних функцій. Комп'ютерний навчальний курс, так само як і система, містить у собі кілька об'єднаних навчальних засобів, але на відміну від системи, має спрямованість у вигляді однієї конкретної теми навчання (наприклад, «Сім'я» або «Свята») або у вигляді однієї окремої теми, що відбивається в одному з основних аспектів навчання іноземної мови (наприклад, форми неправильних дієслів).

У зв'язку з підходом до модифікації процесу навчання комп'ютерні навчальні програми широко поширилися і зайняли свою нішу в предметі викладання іноземних мов. Це стало можливим завдяки розробці та постійного вдосконалення цих засобів, які довели на практиці свою корисність і придатність. На сьогоднішній день перед учителями стоїть завдання навчитися в повній мірі використовувати сучасні технології комп'ютерних навчальних засобів, а також вміти усувати виявлені недоліки в їх використанні в рамках модернізації сучасного навчального процесу.

2.2 Вибір ресурсного забезпечення у процесі навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних програм

Огляд та аналіз публікацій, що присвячені застосуванню комп'ютерних програм для навчання іноземної мови, свідчить про те, що дана технологія навчання є невід'ємною частиною процесу надання освіти у сучасних розвинутих країнах світу. Як було сказано в попередньому параграфі, головною і кінцевою метою використання комп'ютерних навчальних засобів або, у вузькому розумінні, комп'ютерних програм, є виконання дидактичних завдань навчання, головні з яких – навчання фонетиці, лексиці і граматиці іноземної мови. Існує широке різноманіття комп'ютерних програм, створених для виконання цих завдань. Всі ці комп'ютерні засоби мають власні переваги

і недоліки, що обумовлює вибір конкретних програм в різних навчальних закладах. У загальному плані критерій вибору певної програми обумовлений наявністю або відсутністю наступних факторів:

- наявність в програмі матеріалу за одним або ж за кількома аспектами мови;
- якість підбраного в програмі матеріалу і способів його подачі;
- зручність у використанні програми, простота і доступність її застосування в ході навчального процесу;
- спрямованість програми на певну категорію. Навчаються: молодші школярі, середні, старші, студенти, дорослі;

У даний час існують комп'ютерні програми для навчання фонетиці, лексиці і граматиці іноземної мови як окремо, так і в сукупності. Залежно від перерахованих вище факторів, вчителі віддають перевагу або декільком програмам, створеним для навчання кожному аспекту мови окремо, або одній цільній глобальній програмі, що навчає усім аспектам мови, які перебувають в тісному зв'язку один з одним і використовуює підібраний матеріал на одночасний розвиток усіх навичок.

Далі, зупинимося докладніше на комп'ютерних програмах, що використовуються для вивчення іноземної мови.

Програма «Професор Хіггінс. Англійська без акценту» пропонує великий матеріал з фонетики, лексики та граматики англійської мови, а також містить у собі багатий набір електронних словників і довідників. Сам навчальний комплекс, що носить назву «English Grammar in Use», складається з 130 уроків з найрізноманітніших тем. Кожен урок складається як з теоретичної, так і з практичної частини. Весь теоретичний матеріал супроводжується прикладами з сучасної розмовної англійської мови, що, безсумнівно, сприяє збагаченню лексики учнів. Практичні завдання представлені у вигляді вправ з плавно наростаючою складністю, що робить програму застосовною для учнів будь-якого віку. Базові завдання зводяться до вибору правильного варіанту відповіді, в той час як більш складні вимагають

від учнів застосування кмітливості і загальних фонових знань як про саму мову, так і про культуру країни його носіїв. Також програма містить велику кількість ілюстрацій та наочного матеріалу, що сприяє розвитку абстрактного мислення та допомагає в закріпленні навчального матеріалу.

Також розглянемо web-додатки, що створені для навчання аспектам мови. Web-додатками називаються інтерактивні комп'ютерні програми, розроблені для мережі інтернет, що дозволяють користувачам вводити, отримувати і маніпулювати даними за допомогою взаємодії. Такі програми зазвичай мають дуже тісний зв'язок з сервером, відправляючи на нього безліч запитів. [10]

LinguaLeo – web-додаток, який дозволяє вивчати мову завжди і всюди, оскільки дає можливість використання не тільки комп'ютера, але і планшета або телефону, якщо завантажити спеціальний додаток. [23] LinguaLeo може бути призначеним для людей з різними рівнями володіння англійською – від початкового до вище середнього. За допомогою цього інструменту можна займатися за індивідуальним планом або освоювати величезну кількість різноманітних матеріалів в хаотичному порядку. [11]. Даний web-додаток містить такі розділи:

- Матеріали – один з основних розділів, де представлені всі матеріали, а саме відео, тексти, пісні, звукові записи, тощо;
- Курси – розділ, де зібрані всі відео, аудіо, граматичні та інші курси. Тут можна вивчити або потренувати різний граматичний матеріал;
- Тренування – третій основний розділ, що надає можливості для тренування і вивчення слів. Надається кілька видів тренування: Лео-спринт, Слово-переклад, Брідж, Переклад-слово, Конструктор, Словникові картки;
- Граматика – являє собою граматичний тренажер і довідник. Користувач може вибрати тему і із запропонованих слів складати фрази;
- Слова і фрази – підрозділ з набором слів і фраз з певної тематики;

– Словник – підрозділ, в якому відображаються слова, додані в процесі навчання. У даному розділі можна побачити переклад слова, почути його вимову і ознайомитися з прогресом вивчення.

Таким чином при користуванні даного web-додатку відбувається краще закріплення матеріалу, а також досягається розвиток творчого мислення та розширення кругозору учнів.

Комп'ютерна програма LingQ – це онлайн-сервіс, що має безліч навчальних матеріалів в аудіо- і відеоформаті (книги, записи інтерв'ю, діалоги та інше), які можна скачати на будь-який електронний носій і слухати у зручний час. Курси LingQ доступні 14 мовами, включаючи іспанську, німецьку, французьку, англійську, китайську, японську, португальську та італійську мови. [24]

LingQ робить акцент на мовну практику, особливо в читанні і слуханні, а також на поповнення словникового запасу. Для практики в читанні і аудіюванні на LingQ зібрано безліч матеріалів, забезпечених озвученням і інтерактивним текстом. Для вивчення слів система містить такі вправи:

- Flashcards – двосторонні картки слово-переклад;
- Dictation – набір слова під диктовку;
- Multiple choice – множинний вибір, дається слово, потрібно вибрати відповідь з чотирьох варіантів;
- Cloze test – завдання, в якому потрібно вставити відсутнє слово.[29]

Отже, дана програма є корисною для розвивання навичок слухання, читання, поповнення словникового запасу, але вона не є орієнтованою на вивчення або повторення граматичного матеріалу.

Програма English Grammar – призначена для вивчення граматики. Дана комп'ютерна містить 130 уроків з граматики англійської мови. Крім теоретичного пояснення матеріалу вона також надає приклади із вживання граматики. [28] Але не містить вправ на закріплення граматики, тому необхідно користуватися додатковими засобами або матеріалами.

У результаті дослідження комп'ютерних програм було визначено, що вони призначені для самостійного вивчення іноземної мови, то недоліком такого підходу є відсутність автоматичної системи контролю за діяльністю учнів або студентів.

Крім вище перелічених та описаних комп'ютерних програм для навчання іноземної мови також можуть бути застосовані програми, призначені для загальних цілей, такі як Word або PowerPoint, що можуть містити ілюстрації, відео або текстовий матеріал. Ці програми слугують допоміжним інструментом у навчанні іноземної мови.

Отже, у результаті роботи над даним розділом було розглянуто та проаналізовано найпопулярніші програми для вивчення іноземної мови. Проаналізувавши комп'ютерні програми було визначено, що найкращим варіантом для навчання іноземної мови є web-додаток LinguaLeo, оскільки він є достатньо популярним та простим у використанні. Крім цього додаток може бути використаний для формування та вдосконалення навичок володіння іноземною мовою. Також було розроблено план-конспект уроку англійської мови з використанням є web-додатку LinguaLeo, що наведено у додатку А.

ВИСНОВКИ

Сьогодні інформаційні технології використовуються майже у всіх сферах людської діяльності і процес навчання не є виключенням. За останні роки помітно зросла кількість викладачів, які використовують комп'ютерне навчання мови у якості допоміжного інструменту. Використання комп'ютерних програм у процесі навчання іноземних мов є дуже корисним для учнів, оскільки допомагає розвивати навички володіння іноземною мовою. Також використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання допомагає індивідуалізувати навчання та сприяє підвищенню інтересу учня до предмета.

У сучасному світі існує безліч комп'ютерних програм, що допомагають у процесі навчання іноземних мов. Кожен викладач або учень може обрати програму в залежності від віку, рівня знань, цілей навчання, тощо. Тому існуюче програмне забезпечення, що використовуються для навчання іноземних мов розділяють на такі види: універсальне програмне забезпечення, веб-програми, комп'ютерно-опосередковані програми зв'язку, програмне забезпечення, специфічне для CALL.

Усі ці комп'ютерні програми є корисними для навчання іноземних мов і окрім навчання основним аспектам мови, можуть використовуватися для розвитку творчого мислення, навичок комунікації, навичок самоконтролю, пізнавально-дослідницької діяльності, тощо. Усі комп'ютерні засоби мають власні переваги і недоліки, що обумовлює вибір конкретних програм в різних навчальних закладах. Прикладами найбільш популярних та зручних у використанні комп'ютерних програм, що забезпечують розвиток перелічених навичок є *LinguaLeo*, *LingQ*, *English Grammar*.

Отже, технологія комп'ютерного навчання дозволяє об'єднати існуючі методи навчання іноземних мов і вона є досить перспективною, тому що дозволяє використовувати комп'ютерні програми та інші інформаційні

технології, які в повній мірі дозволяють змодельовати середовище, що імітує лінгвістичну і комунікативну реальність, а також активізувати основні методичні принципи навчання іноземних мов, тобто придбання або удосконалення навичок аудіювання, говоріння, читання і письма.

Я, Бирченко Альона Володимирівна, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Використання комп'ютерних програм у процесі навчання іноземних мов» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Обучение языку с помощью компьютера [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <http://yazykoznanie.ru/content/view/94/286/>
2. CALL (computer assisted language learning) [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/61>
3. Teachers on CALL: What Educators Must Know About Computer Assisted Language Learning [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <https://www.fluentu.com/blog/educator/what-is-computer-assisted-language-learning/>
4. Использование компьютера на оффлайн уроках, или Computer-assisted Language Learning (CALL) [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <https://www.academy.englishdom.com/single-post/CALL>
5. Computer assisted language learning [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <http://its.iszzi.kpi.ua/article/download/54982/51152>
6. Computer-Assisted Language Learning: An Introduction by Mark Warschauer [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <https://slllc.ucalgary.ca/Brian/BibWarschauer.html>
7. Процесс обучения иностранному языку (английскому) в вузах [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <https://research-journal.org/pedagogy/process-obucheniya-inostrannomu-anglijskomu-yazyku-v-neyazykovyx-vuzax/>
8. Угринович Н. Информационные технологии. – М.: Лаборатория Базовых Знаний, 2002. – 197 с.
9. Портал Федеральных государственных образовательных стандартов [Электронный ресурс]. – URL: <http://cprsob.ru/load/21-1-0-91>
<http://fgosvo.ru/fgosvo/92/91/4/94>
10. Основные различия между веб-сайтом и веб-приложением [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL:

<http://artismedia.by/blog/osnovnye-razlichiya-mezhdu-veb-sajtom-i-veb-prilozheniem/>

11. Почему так популярен LinguaLeo для изучения английского? [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <https://englishfull.ru/znat/lingualeo.html>

12. Информационные и коммуникационные технологии в образовании: учеб.-метод. пособие / И. В. Роберт; под ред. И. В. Роберт. М.: Дрофа, 2008.

13. Карамышева Т. В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. – СПб.: Союз, 2001.

14. Levy Mike. CALL Dimentions: Options and Issues in Computer-Assisted Language Learning. – Mahwah, NY: Routledge, 2006. – 310 p.

15. Маслыко Е.А., Бабинская П.К. и др. Настольная книга преподавателя иностранного языка. М.: Издательство «Высшая школа», 2004. 522 с.

16. Zhytska S.A. COMPUTER ASSISTED LANGUAGE LEARNING, 2012 – 35с

17. Computer Assisted Language Learning and Teaching [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL: <http://www2.nkfust.edu.tw/~emchen/CALL/unit1.htm#how>

18. The capabilities of computers for language learning [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811024517>

19. Компьютерные программы изучения английского языка [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL <https://eng911.ru/teaching/programmy-na-kompyuter-dlya-anglijskogo.html>

20. Tovmasyan N.M, Alaverdyan A.G. CALL–COMPUTER TRAINING, FOREIGN LANGUAGES -2019, 14 ст

21. Definition of program [Электронный ресурс]. – Точка доступа: URL <https://searchsoftwarequality.techtarget.com/definition/program>

22. Definition - What does Programmer mean? [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://www.techopedia.com/definition/4813/programmer>
23. Lingualeo description [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://lingualeo.com/ru/jungle/description-187499>
24. What is LingQ and how does it work? [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://www.fluentin3months.com/lingq-review/> -
25. Профессор Хиггинс. Английский без акцента! [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://www.istrasoft.ru/programmy/professor-higgins-anglijskij-bez-akcenta.html>
26. Computer program [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://www.britannica.com/technology/computer-program>

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

27. Web-додаток Lingualeo [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://lingualeo.com/ru/dashboard>
28. Web-додаток Lingq [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://www.lingq.com/en/learn/en/web/feed>
29. Бесплатные программы для изучения английского языка [Електронний ресурс]. – Точка доступу: URL <https://www.homeenglish.ru/Programms.htm>
30. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: [підруч. для студентів вищих навч. закл.] / [О. Б. Бігич, С. В. Гапонова, Г. А. Гринюк та ін.]; автор, кол. С. Ю. Ніколаєва. - [2-е вид.]. - К.: Ленвіт, 2002. - 328 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Конспект уроку англійської мови для студентів спеціальності інформаційні технології проектування

Тема уроку: “Things every programmer should know” (Речі які повинен знати кожен програміст)

Особливості проведення уроку: Проведення уроку відбувається за допомогою використання комп’ютера чи ноутбука та програми *lingualeo*

Тривалість уроку: 60 хв. (1 год)

Хід уроку

Warm-up (Speaking part)

Task 1. Express your thoughts: “Who Are Programmers and What is Program?”

Task 2. Match words with definition and explain your choice.[21]

Program – is a specific set of ordered operations for a computer to perform.

A programmer – is an individual that writes/creates computer software or applications by giving the computer specific programming instructions.

[<https://www.techopedia.com/definition/4813/programmer>]

1. Vocabulary

Task 1: Read new words

- **adapt** — настраивать

- **address book** — адресная книга

- **add to list** — добавлять в список

- **application** — приложение

- **archive** — архивировать

- **attempt** — попытка

- **authorization** — авторизация

- **automatically** — автоматически

- **available format** — доступный формат

- **backup** — резервная копия

- **Binary** — двоичный

- **blowfish** — блоуфиш (криптографич...

- **buffer** — буфер

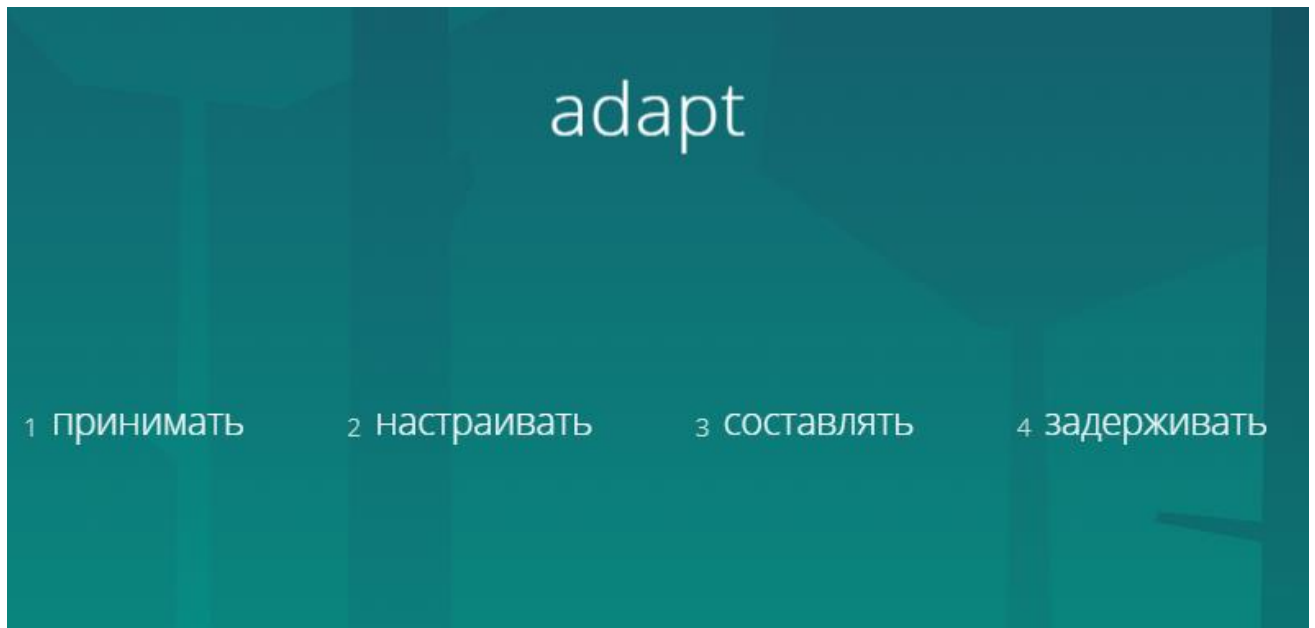
- **cache** — кэш

- **cancel** — отменить

Picture 1 – Vocabulary IT-terms

Task2: Choose a word and its translation using the Savannah exercise

Picture 2 – Example of Savannah exercise [27]

2. Reading

Task 1 Read and translate the text "What Would the User Do?"

👉 3/97 Ask "What Would the User Do?" (You Are not the User) - Things Every Programmer Should Know

Ask "What Would the User Do?" (You Are not the User)

We all tend to assume that other people think like us. But they don't. Psychologists call this the false consensus bias. When people think or act differently to us, we're quite likely to label them (subconsciously) as defective in some way.

This bias explains why programmers have such a hard time putting themselves in the users' position. Users don't think like programmers. For a start, they spend much less time using computers. They neither know nor care how a computer works. This means they can't draw on any of the battery of problem-solving techniques so familiar to programmers. They don't recognize the patterns and cues programmers use to work with, through, and around an interface.

The best way to find out how users think is to watch one. Ask a user to complete a task using a similar piece of software to what you're developing. Make sure the task is a real one: "Add up a column of numbers" is OK; "Calculate your expenses for the last month" is better. Avoid tasks that are too specific, such as "Can you select these spreadsheet cells and enter a SUM formula below?" — there's a big clue in that question. Get the user to talk through his or her progress. Don't interrupt. Don't try to help. Keep asking yourself "Why is he doing that?" and "Why is she not doing that?"

The first thing you'll notice is that users do a core of things similarly. They try to complete tasks in the same order — and they make the same mistakes in the same places. You should design around that core behavior. This is different from design meetings, where people tend to be listened to for saying "What if the user wants to... This leads to elaborate features and confusion over what users want. Watching users eliminates this confusion.

You'll see users getting stuck. When you get stuck, you look around. When users get stuck, they narrow their focus. It becomes harder for them to see solutions elsewhere on the screen. It's one reason why help text is a poor solution to poor user interface design. If you must have instructions or help text, make sure to locate it right next to your problem areas. A user's narrow focus of attention is why tool tips are more useful than help menus.

Users tend to muddle through. They'll find a way that works and stick with it no matter how convoluted. It's better to provide one really obvious way of doing things than two or three shortcuts.

You'll also find that there's a gap between what users say they want and what they actually do. That's worrying as the normal way of gathering user requirements is to ask them. It's why the best way to capture requirements is to watch users. Spending an hour watching users is more informative than spending a day guessing what they want. by Giles Colborne This work is licensed under a Creative Commons Attribution 3

Picture 3 – Example of reading exercise [27]

Task 2: Express your thoughts What should know every programmer

3. Video & Discussion

Task 1. Watch the video and ask the questions.

Picture 4 – Video frame [27]

1. Who is a Highly Effective Programmer?
2. What habits has got a Highly Effective Programmer?
3. Are you a Highly Effective Programmer? Why?

4. Homework

Write an essay about the responsibilities of a programmer and make presentation.
(using Word and PowerPoint)

Learn the vocabulary of the lesson. (BrainStorm)